

Subject Area
Education Management

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 102
PP: 3039-3051

Arrival
08 July 2022
Published
30 September 2022
Article ID Number
64500
Article Serial Number
21

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/ssj.64500>

How to Cite This Article
Yelboğa, S., Erol, Ş. & Batmanlı, E. (2022).
"Pandemi Sürecinde Okul Müdürlerinin Yaşadıkları Sorunların İncelenmesi"
International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:102; pp:3039-3051

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Afetler dünyanın oluşumunda bu güne kadar sürekli olarak yaşanan olaylardır, insanoğlunun dünya sahnesine çıkmasından önce de sonra da bu olaylar ortaya çıkmıştır. Afetlerin etkisiyle birçok ülke ve insanlık derin acılar yaşamıştır (Güngör, 2014). Bu afetler doğa kökenli, biyolojik faaliyetler sonucu ortaya çıkan, savaşlar, nükleer çalışmalar sonucu ortaya çıkan afetler şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Çin'in Wuhan şehrinde 2019 yılı Aralık ayında ortaya çıkan koronavirüs salgını da, kısa sürede küresel çapta bir pandemiye dönüşmüş bir afetdir (Wikipedia, 2020a). Bir epidemik hastalığın kıta ölçeğinde ya da küresel çapta yayılması ve tüm insanlığı tehdit etmesi pandemi felaketi şeklinde adlandırılmaktadır (Güngör, 2014).

Covid-19 pandemisi sağlık ve eğitim gibi bir çok sektörü etkilemiştir, bu salgının etkileri sebebiyle ortaya küresel çapta büyük krizler çıkmıştır. Sağlık açısından yaşanan krizlerin yanında geniş düzeyli krizlerle karşılaşmıştır. Salgının ekonomiye etkisi araştırıldığında meta-geçişle karşılaşmıştır. Pandeminin aynı anda birden fazla rejime nüfus etmesinden dolayı bir meta-geçiş olarak belirtilmiştir (Bakioğlu ve Çevik, 2020).

Dünya 2020 yılı itibarıyla koronavirüs salgını ile mücadele edebilmek için, başta toplum sağlığı olmak üzere, iktisadi, toplumsal, psikolojik ve sosyolojik bir savaşa girişmiştir. İlk kez Aralık ayı sonunda Çin, Hubei Eyaleti, Wuhan'da görülen COVID-19 kısa zamanda hızlı bir yayılım göstererek birkaç aylık sürede birçok ülkeyi, dahası kıtaları etkisi altına almıştır. Toplumların hayatını derinden etkileyen bu virüsün yol açtığı hastalık, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 itibarıyla pandemi olarak ilan edilmiştir.

Eğitim sektörü pandemiden en fazla ve olumsuz etkilenen sektörlerin başında yer almaktadır, küresel düzeyde tüm eğitim sistemleri bu sorundan etkilenmiş, okullar ve yükseköğretim kurumları eğitim hayatlarına ara vermek zorunda kalmıştır (Wikipedia, 2020b). Eğitim kademelerinin hemen hemen tümünde son elli yıl içerisinde yakalanan büyüme ve gelişim sürecine rağmen pandemi şartları eğitim sistemini büyük oranda zorlamıştır (Daniel, 2020). Pandemi sebebiyle dünya çapında öğrenci nüfusunun yaklaşık yüzde doksan beşi salgın şartları nedeniyle mağdur olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmaya göre üçüncü ve sekizinci sınıflar arası öğrenim gören bireylerin matematik dersine yönelik becerilerinde kayda değer bir oranda gerileme görülmüştür

Pandemi Sürecinde Okul Müdürlerinin Yaşadıkları Sorunların İncelenmesi

Investigation of the Problems Experienced by School Principals during the Pandemic Process

Selahattin Yelboğa¹ Şehmus Erol² Emrullah Batmanlı³

¹ Öğretmen., Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Ankara, Türkiye

² Öğretmen., Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Ankara, Türkiye

³ Öğretmen., Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Erzurum, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunların incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması desenin kurgulanan bu çalışmaya kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 10 okul müdürü katılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından ilgili alan yazına ve uzman görüşlerine göre hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Okul Müdürü, Nitel Çalışma, Durum Çalışması

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the problems faced by school principals during the pandemic process. A total of 10 school principals, determined by the easily accessible sampling method, participated in this study, which was designed with the qualitative research method and case study design. Research data were collected by the researcher with a semi-structured interview form prepared according to the relevant literature and expert opinions. The data were evaluated by content analysis method.

Keywords: Pandemic, School Principal, Qualitative Study, Case Study

(Kuhfeld vd., 2020). Ortaya çıkan bu sorunların giderilmesine yönelik olarak UNESCO, dezavantajlı grupları korumaya dönük küresel çapta geçerli önlemler alınmasını istemiş, eğitim hizmetlerinin devamlılığını sağlamak amacıyla kurgulanacak uzaktan eğitim faaliyetleri için ülkelere destek sunacağını bildirmiştir (Can, 2020). Bu gelişmelerden sonra aralarında Türkiye'nin de bulunduğu yüz yirmi dört ülke yüz yüze eğitim uygulamalarına ara verdiğini duyurmuştur. Bu açıklamayla eğitim adına yapılacak tüm çalışmalar uzaktan eğitime aktarılmış, MEB yaptığı açıklamayla "öğrencileri dezavantajlı duruma düşürmemek" olarak açıkladığı uzaktan eğitim sürecinin merkezinin televizyon ve internet kanalıyla yürüyeceğini belirtmiştir. Ayrıca ülkedeki tüm öğrencileri yönelik ücretsiz internet hizmeti sunulacağı da ifade edilmiştir (MEB, 2020a).

1.2. Araştırmanın Amacı

Hazırlanan bu çalışma ile pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunların incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Dünyadaki tüm ülkeleri derinden sarsan, etkisini ciddi manada hissettiğimiz pandemi sürecinin ne şekilde sonlanacağı, güncelliğini koruyan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu sorunlu durum sebebiyle bireysel ve kurumsal bağlamda bir çok değişimin yaşandığı, eski alışkanlıkların değiştirildiği bir süreç yaşanmıştır. Tüm dünyayı zorlayan bu süreçte pandeminin ortaya çıkardığı olumsuz ortamı yönetebilmek, eski normal yaşantımıza dönebilmemiz için büyük önem arz etmektedir.

Pandemi sürecinde okula dönüş devam etmekte, ara ara kesintilere uğrasa da eğitim hizmeti ilgililerine sunulmaktadır. Okula dönüş süreci bünyesinde birçok belirsizliği barındırmaktadır, seyreltilmiş yüz yüze eğitim ile ilgili tartışmalar halen devam etmekte, eğitim kurumlarında da normalleşme sürecine kademeli geçişle ilgili bir takım çalışmalar yapılmaktadır. Okula geri dönüş sürecinde okul müdürlerinin, yaşanabilecek sorunları ön görme ve önlem alma konusunda sağlayacağı yararlar açısından bu çalışma önem arz etmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- ✓ 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında Batman ili Hasankeyf ilçesinde bulunan okul müdürleriyle sınırlıdır.
- ✓ 2. Veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu ile sınırlıdır.

Bu nedenden dolayı, araştırma bulgularının yorumunda ve sonuçların genellemesinde bu sınırların göz önünde tutulması gereklidir.

1.5. Tanımlar

Eğitim: Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan, tanımının yapılması zor bir kavramdır.

Pandemi: Hastalıkların büyük kitlelere bulaşması durumu bir grup hayvan, bitki, insan ya da belli bir alanda hemen hemen kitlenin tümünde görülmekte olan hastalıklar ve salgınlar (Cambridge Dictionary, t.y.).

Uzaktan Eğitim: Zamandan ve mekandan bağımsız olarak, birbirinden farklı yerlerde bulunsalar bile öğretim elemanları ve öğrencilerin, öğrenme ve eğitim etkinliklerini, posta, telefon, tablet, televizyon ya da bilgisayar gibi interaktif teknolojiler kullanmak suretiyle yapabildikleri eğitim sistemi modelidir (İşman, 1998).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Pandemi Nedir ?

Pandemi, dünyada birden fazla ülkede, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isimdir. Pandemi durumu virüslerde karşılaşılabılır. Virüsün yayılması pandemik olarak yorumlanır. Çocuk yaştaki bireylerin grip gibi virüsler yoluyla bulaşan hastalıkların toplumdaki yayılımı konusunda azımsanmayacak önemde rolleri bulunmaktadır (Worby, Chaves, Wallinga 2015). Dünya genelini etkileyen büyük salgınlara yönelik yapılan araştırmalar, bu gibi dönemlerde okulların kapatılmasının salgınları önemli ölçüde engellediğini ortaya koymuştur (Hatchett, Mecher, and Lipsitch, 2017). Koronavirüs salgınına yönelik pandemi ilanından sonra da bu bilgiler ve deneyimler ışığında insanlar arası temas kaynaklı olarak hastalığın süratle yayılması sebebiyle, pandemiden etkilenen ülkelerin tümünde eğitim kurumlarının kapatılması ve yüz yüze eğitim faaliyetlerine ara verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararlar ile küresel düzeyde 1,4 milyar öğrenci olumsuz etkilenmiştir. Diğer

salgınlarda olduğu gibi pandemi döneminde okulların kapatılmasının pandeminin hızını azaltmada etkili olduğu görülmüştür.

Ülkemizde salgın kaynaklı vakaların bildirilmeye başlanmasından sonra 16 Mart 2020 tarihinde yüz yüze eğitim faaliyetleri durdurulmuş, sonrasında tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim tekniklerinin kullanılmaya başlanacağı karara bağlanmıştır (MEB, 2020c). Mayıs ayından sonra Çin, Tayvan, Danimarka, Norveç ve Japonya gibi ülkeler riskin azalmasına bağlı olarak okulları tekrar açmaya başlamışlardır. Bunu başka ülkeler de takip etmiştir (UNESCO, 2020a). Avrupa ülkeleri de bir çok ülke gibi önce ilkökul kademesinden başlayarak tüm eğitim kademelerini yavaş yavaş açmaya başlasa da hali hazırda yükseköğretim kurumları ile ilgili belli başlı bir uygulamaya ne ulusal ne de uluslararası politikalarda geçilememiştir. Salgın sonrası yükseköğretim kurumlarının tekrar faaliyete başlaması ile ilgili olarak ilk haberler ABD'den gelmeye başlamıştır.

Salgın süreci günümüzde de vaka artışları devam etmek suretiyle güncelliğini korumaktadır ve yakın zamanda sona ereceğine dair elde veri bulunmamaktadır. Böylesi bir dönemde öğrencilerin gerekli önemler alınarak okullarına başlamaları için bir ulusal ve uluslararası çalışma gerçekleştirilmektedir. Okulların yüz yüze eğitime tekrar başlamalarına yönelik alınacak kararlar birçok riski de beraberinde getirecektir, bütün boyutları ile üzerinde düşünülmesi gereken bir konu olarak halen önemini korumaktadır. Bu yönde alınabilecek kararların delillere dayalı düzgün bir planlama stratejisi ile, toplumsal ve çalışma hayatını ilgilendiren tüm sektörlerin ortak işbirliği ve etkileşimi sonucu alınması büyük bir gerekliliktir. Eğitim sisteminde de aynı şekilde özenle kurgulanması gereken bir strateji izlenmelidir. Okulların tekrar faaliyete geçirilmesinin, okul yaşamında salgın şartlarına uygun önlemlerin alınmasının belli bir maliyeti olacağı aşikârdır. Yüz yüze eğitime tekrardan başlamanın gerekliliği temel olarak şu üç sorunun cevap bulması ile yakından alakalıdır. Bu sorular Ne zaman yeniden açılmalı? Kim için açılmalı? Hangi sağlık ve güvenlik önlemleri uygulanmalı? Eğitim kurumlarını tekrar yüz yüze eğitime açmaya yönelik karar sürecinde, sistemde ortaya çıkan kronikleşmiş eşitsizlik problemleri de dikkate alınmak suretiyle yukarıdaki sorulara gerekli cevapları bulmak oldukça güçleşmektedir. Okullarda sunulan eğitim faaliyetlerinin toplumsal ve bireysel anlamda ve tüm boyutlarıyla getirdiği faydalar ortada olmasına rağmen, öğrenci, öğretmen ve toplumun geneli için ortaya çıkarma potansiyeli bulunan riskler konusunda yeterli bilgi ve veri bulunmamaktadır (Rasmussen, Jamieson, (2020). Çocukların hastalıkları daha hafif geçirdikleri, yetişkinlere oranla daha az hastalandıkları bilinmekte ise de koronavirüsü akranlarına ve başkalarına bulaştırmadaki rolleri hakkında elde net veriler bulunmamaktadır.

2.2. Covid 19 Pandemisi Ve Eğitime Etkileri

Covid-19 pandemisinin yayıldığı ülkelerde eğitim alan bireylerin, dünya genelindeki öğrenci sayısının yüzde %87'sini oluşturduğu, bu sayının 1,5 milyardan fazla olduğu yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konmuştur (MEB, 2020). Türkiye bu salgın sebebiyle milyonlarca öğrenciye uzaktan eğitim hizmeti sağlamış ve bu alanda Çin'den sonra ikinci ülke konumuna yükselmiştir (MEB, 2020). Türkiye'de pandeminin başlamasıyla birlikte öncelik olarak küresel düzeyde hazırlanan tedbirler, eğitim alanında atılan adımlar ve konu ile alakalı bilgilendirme süreçleri yakın takibe alınmıştır. Buna ek olarak okul öncesi eğitim kademesinden, lisansüstü eğitim kademesine kadar tüm seviyelerde uzaktan eğitime geçiş hayata geçirilmiştir. 16 Mart 2020 tarihinden sonra öğrencilerin eğitim imkânlarından mahkum kalmamaları amacıyla uzaktan eğitim sistemine geçişin hazırlıkları yapılmıştır. Birbirinden çeşitli seviyelerde ve türlerde eğitim alan öğrenciler için uzaktan eğitim teknikleri kullanılarak ders içerikleri belirlenmiş, bu içerikler çevrimiçi eğitim platformlarına yüklenmiştir. MEB 23 Mart 2020 tarihi itibarıyla on sekiz milyondan fazla öğrenci için uzaktan eğitim programları bünyesinde oluşturulan dersleri ve bu dersleri sunacak olan öğretmenler ile hazırlanan EBA TV, EBA Canlı Ders ve EBA Akademik Destek uygulamalarını hayata geçirmiştir. Bu dersler ilk başlarda hafta içi sınıf seviyesine uyacak şekilde organize edilmiş, daha sonra ise hafta sonlarına da süreç yaydırılmıştır. Hafta sonları EBA dersleri üniversiteye (YKS) ve liseye geçiş sınavlarına (LGS) hazırlık amacıyla sınavlara katılacak olan öğrencilere destek sunmak için yayına alınmış ve yazın da bu yazınlar devam ettirilmiştir. Ülke genelinde EBA, üç milyardan fazla tıklanma seviyesi ile en fazla ziyaretçi alan web sitesi haline gelirken, küresel çapta ise en çok ziyaret edilen üçüncü web sitesi olmuştur (MEB, 2020).

EBA mobil uygulaması android tabanlı cihazlar bakımından on altı milyon yedi yüz bin indirilme sayısına erişirken, İOS cihazlar bağlamında bir milyon sekiz yüz bin indirme sayısı yakalanmıştır. Salgın zamanında TRT EBA'da 2516 saat yayın yapılarak, 7.383.213 öğrenci ile 1.300.516 öğretmen EBA'yı aktif olarak kullanmıştır (MEB, 2020). Üniversiteye hazırlık kapsamında EBA Akademik Destek Modülünü 1.170.168 öğrenci ve 189.477 öğretmenin aktif olarak kullandığı tespit edilmiştir. TRT EBA kanallarında LGS ve YKS sınavlarına hazırlanan öğrencilere destek sunulması amacıyla soru çözüm bölümleri konularak uygulamaya konulmuştur. 29 Haziran 2020'de yayına başlayan "EBA Yaz Kuşağı" ile yabancı dil eğitimi, okuma yazma öğretimi ve tasarım beceri atölyeleriyle alakalı destek eğitim paketlerine yer verilmiştir. Son olarak kamu okulları 31 Ağustos 2020 tarihinden

başlamak üzere yüz yüze eğitimden kaynaklı eksikliklerin giderilmesi için telafi, uyum ve tamamlamaya yönelik öğretim faaliyetleri yirmi bir gün boyunca sürdürülmüştür. Ayrıca yeni dönemde açılması amaçlanan destekleme ve yetiştirme kurslarının (DYK) faaliyetleri yıl boyunca devam etmiştir.

Özel ve kamu eğitim kurumlarının eğitime başlamasıyla yüz yüze eğitime ek olarak EBA, TRT EBA kanallarıyla eğitim faaliyetleri birlikte sürdürülecektir. Salgın sürecinde meslek liselerinin maske, tek kullanımlık tulum, maske makinesi, dezenfektan, video laringoskop cihazı, siperlik, solunum cihazı ve önlük gibi üretmesi ülke çapında salgınla mücadelede etkin rol oynamıştır. Rehberlik hizmetleri ve özel eğitimde de birbirinden farklı düzeylerde eğitim kapasitesine sahip öğrencilerin, ailelerin ve öğretmenlerin desteklenmesine yönelik bir takım uygulamalar geliştirilmiştir. Buna ek olarak okullarda yüz yüze eğitime ek olarak EBA kullanılmak suretiyle çevrim içi dersler de uygulanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tüm bu sayılan uygulamalar ek olarak dijital eğitim dönemini içine alan ders içeriklerinin mümkün olduğunca çevrimiçi uygulamalar ile ilgililerine sunulmasını karara bağlamıştır. Ayrıca yüz yüze eğitim faaliyetlerine ara verilmesi ve öğrencilerin eğitim kurumlarından uzak kalmamaları amacıyla bir takım bilgilendirme ve yönlendirme çalışmaları hazırlanmıştır. Ülkemizde 23 Mart 2020 tarihinden itibaren yüz yüze eğitime bırakılmıştır. Uzaktan eğitim bünyesinde hazırlanan yayınlar için İstanbul ve Ankara'da işlerine devam eden on ayrı yayın stüdyosunda seri halde çekimler yapılmıştır. TRT EBA bünyesindeki kanallarda iki bin beş yüz on altı saat yayın sunulmuştur. Doksan üç branştan altı yüz yetmiş dört öğretmen bu çekimler için görev almıştır. Bu çekimler için binlerce içerik ve video üretilmiştir. Bunlara ek olarak rehberlik etkinlikleri, sanat, veli kuşağı, spor ve bilim dallarında uzaktan eğitime yönelik yayınlar gerçekleştirilmiştir. Salgın sürecinde öğretim etkinliklerinin en iyi biçimde devam edebilmesi için Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu ile koordineli bir şekilde çalışılmıştır (MEB, 2020).

Türkiye'de faaliyet gösteren hemen hemen tüm sektörleri etkisi altına alan pandemi sürecinde yeniden düzenlenen eğitim-öğretim tekniklerinin ulaşılabilirliği bağlamında ortaya çıkan fırsat eşitsizliklerinin giderilmesi amacıyla oldukça büyük gayretleri olan MEB, okullar arasında ortaya çıkan akademik başarı farklılıklarını göz önüne alarak, telafiye yönelik etkinliklerin daha kaliteli hale getirilmesi amacıyla tüm birimleri ile organize bir şekilde çalışarak çalışmaya devam etmekte olduğunu bildirmiştir. Telafiye yönelik eğitimlerin en öncelik verdiği saha ve ana odağı olarak belirlenen Destekleme ve Yetiştirme Kurslarıyla, toplumsal ve iktisadi anlamda dezavantajlı gruplara yönelik, bu grupların yaşadığı yerlerdeki okullarda, imkânları kısıtlı olan ailelerin çocuklarına bilgisayar, tablet gibi materyallere erişimini sağlamaya yönelik çalışmalar yapmıştır. Türkiye genelinde on sekiz milyondan fazla öğrenciye yönelik olarak EBA her an kullanılmaya hazır bir platform haline getirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar neticesinde ülke genelinde yedi milyon üç yüz seksen üç bin iki yüz on üç öğrencinin bu uzaktan eğitimde EBA'yı kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenler ile öğrencileri arasında iletişimin ve etkileşimin en üst düzeye çıktığı canlı sınıf teknikleri uygulamaya başlanmıştır. YKS ve LGS hazırlıkları bünyesinde sekizinci ve on ikinci sınıfta öğretim gören bireylere yönelik, sınavda sorumlu oldukları konuları bünyesinde barındıran programlar geliştirilmiş ve yayına alınmıştır (MEB, 2020). MEB, internet erişimi imkanına sahip olmayan öğrencilere yönelik her mahallede EBA destek noktaları açılması için harekete geçmiş, salgın sürecinde öğrencilerin mesleki gelişimlerine yönelik olarak çevrimiçi eğitimler hayata geçirilmiştir. Toplumun bu konu hakkındaki duyarlılık seviyesini arttırmak için sosyal yardım kampanyaları devreye sokulmuştur. Bilgisayar, tablet, telefon ya da televizyon erişimi bulunmayan öğrencilere, mağduriyetlerini gidermek için tablet dağıtımı yapılmıştır. 31 Ağustos 2020 tarihinde uzaktan eğitim modelinin devreye alınmasından sonra 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren yüz yüze eğitim modeli ile faaliyetler devam etmiştir.

Okulların faaliyetlerine devam etmesi kademeli bir şekilde başlatılmış, önce okul öncesi ve birinci sınıf kademesinde eğitim haftanın iki günü olacak şekilde başlatılmıştır. Yüz yüze eğitime seyrletilmiş eğitim tekniği ile başlanmış, birinci sınıflar uyumlama sürecinde haftada bir gün, kalan haftalarda ise iki gün okula devam etmişlerdir. Fakat bu zaman diliminde okula devam mecburiyeti kaldırılmıştır. Arzu eden ailelerin gerekli mazeretleri alınarak öğrencilerin okula gelmelerine gerek kalmadan uzaktan eğitim modeli ile eğitim etkinliklerine katılımları sağlanmıştır. Yukarıda bahsedilen uyumlama eğitimlerinin haftanın hangi günü gerçekleştirileceği okul yönetimlerinin inisiyatifine bırakılmıştır. Okul öncesi eğitim kademesinde uyum eğitimlerine yönelik dersler otuz dakika ve bir günde beş ders yapılacak biçimde planlama yapılmıştır. İlkokul kademesindeki eğitime uyum sürecinin haftada bir gün olacak şekilde, sonrasında ise haftada iki gün olacak biçimde gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Yine okul öncesinde olduğu gibi uyum haftasında dersler otuz dakika ve beş ders olacak şekilde kurgulanmıştır. Bu haftanın sonunda ise öğrencilerin haftada iki gün okula gidecekleri plana bağlanmıştır. 5 Ekim 2020 tarihinden itibaren uygulamalı meslek liseleri de öğrenimlerine başlamışlardır. MEB 12 Ekim 2020 tarihinde ilkökul kademesindeki ikinci, üçüncü, dördüncü ve ortaokul sekizinci sınıf, ayrıca lise on ikinci sınıf öğrencilerinin de yüz yüze eğitime başlayacaklarını, 2 Kasım 2020 tarihinden itibaren de ortaokul beşinci sınıflar ile lise dokuzuncu sınıfların eğitim faaliyetlerine kaldıkları yerden devam edecekleri bildirilmiştir.

Salgın döneminde birbirinden farklı tüm eğitim kademelerinde olmak üzere tüm eğitim kurumlarında uzaktan eğitim modeline geçilmiştir. YÖK 18 Mart 2020 tarihli açıklamasında uzaktan eğitime geçilmesi ile ilgili bildirimlerde bulunmuştur. Türkiye genelinde 123 yükseköğretim kurumunda uzaktan eğitim ile ilgili süreci yönetmekle görevli uzaktan eğitim birimleri çalışmaya başlamıştır. Bu birimin kurulduğu tüm yükseköğretim kurumları salgın sürecinde hali hazırda altyapılarını kullanmak suretiyle eğitim planlamalarını yapmış ve uygulama başlatılmıştır. Bu birimlerin bulunmadığı yükseköğretim kurumlarında YÖK organizasyonu ile uzaktan eğitim altyapısı bulunmakta olan yükseköğretim kurumlarından konu ile ilgili destek alınmış ve işbirliği yapılmıştır. Yeterlilikleri konusunda sıkında yaşayan kurumlar başta olmak üzere yükseköğretim kurumlarının tümüne TRT aracılığıyla televizyondan uzaktan eğitim derslerinin sunulabileceği bildirilmiştir (YÖK, 2020). 23 Mart 2020 tarihinde yükseköğretim kurumlarının yüzde altmış dördü başta olmak üzere, zaman geçtikçe daha geniş bir sahaya yayılmak suretiyle uzaktan eğitim modeline geçiş yapılmıştır. 2019-2020 öğretim yılının bahar döneminde yüz yüze olarak açılması planlanan toplam ders 736.341 adet olarak planlanmıştır. Fakat uzaktan eğitim modelinin devreye alınması ile birlikte 663.808 adet ders açılabilmiştir. Bu durum bize derslerin yüzde doksanın uzaktan eğitim teknikleri kullanılarak sunulduğunu göstermektedir. Sunuma açılan dersleri alanlarına göre mercek altına aldığımızda sağlık bilimlerinde %54, mühendislik bilimlerinde %77, fen bilimlerinde %78 ve sosyal bilimlerde %91 olduğu ortaya konulmuştur. Bu zaman diliminde öğrenci değerlendirmesine yönelik olarak hazırlanan tekniklerde de farklılaşma ortaya konulmuştur. Bu tekniklerin %83'ü proje, %91'i ödev, %66'sı çevrimiçi sınavlar ve %58'i ise kısa sınavlar biçiminde meydana getirilmiştir. Uygulanan bu değerlendirme teknikleri mercek altına alındığında herhangi bir derse yönelik birden fazla değerlendirme tekniğinin devreye alındığı gözlemlenmiştir (YÖK Değerlendirme Raporu, 2020).

2.3. Pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunlar

Eğitim öğretim sürecinde Covid 19 salgınının bir takım sorunlara neden olduğu konusunda okul müdürleri ortak görüş sunmaktadırlar. Okul müdürlerine göre salgın sürecinde yaşanan sorunlar, eğitim öğretim sürecinin sekteye uğraması, uzaktan eğitim süreci ile birlikte eğitimde imkân ve fırsat eşitliğinin sağlanamadığı, öğrencilerin derse katılımlarının düşmesi bu nedenle de öğrencilerde ki öğrenme kayıp düzeyinin artması, öğrencilerin uzaktan eğitime adaptasyonlarında sorunlar yaşanması, teknolojik alt yapının eksikliğinden kaynaklı olarak yeterli düzeyde eğitime erişilememesi, yüz yüze, birlikte ve temas olmadan uzaktan eğitimin verilmesi sonucu öğrencilerde sosyal ve duygusal gelişimin zayıflaması, çocuklarda okula karşı aidiyet duygusunun körelmeye başlaması, uzaktan eğitimden dolayı ölçme değerlendirmenin yapılmasında zorlanması, yetersiz kalınması, uygulamalı olarak işlenen derslerde uzaktan eğitimin verilmesi, teorik açıdan verimi düşürdüğü şeklindedir.

Harris ve Jones (2020), COVID-19 salgını ile birlikte toplumun refah seviyesinin düştüğünü ve bu durumun özellikle de gelir seviyesi düşük kişilerde daha fazla kendini gösterdiğini ifade etmektedirler. Harris (2020), COVID-19 sürecinde öğrencilerin aynı ölçüde eşit imkânlara sahip olmadıklarını, öğrencilerin bir kısmında internet, tablet vs gibi eğitim öğretim araçları mevcut iken bazılarında bulunmadığını vurgulamıştır. Saran (2020), covid 19 sürecinde gelişmekte olan ülkelerin, uzaktan verilen eğitimlerde yeterli düzeyde olmamaları nedeniyle eğitime erişimde fırsat eşitsizliğinin önemli bir sorun olarak karşısına çıktığını vurgulamaktadır. Kavrayıcı ve Kesim (2021)

Mehmet ÖZDOĞRU (2021), öğrencilerin gelir düzeylerinin çok düşük olmasının, pandemi sürecinde bilgisayara, internete ve hatta televizyon gibi dijital iletişim araçlarına erişimlerinde engel teşkil ettiğinin ve bu durumun eğitim öğretim sürecini olumsuz yönde tetiklediğini ifade etmektedir. Saavedra (2020) , Covid19 salgını sürecinde öğrencilerdeki öğrenme kaybının artışına dikkat çekmektedir. Sarı ve Nayır, (2020) pandemi döneminde eğitim-öğretim süreçlerinde yaşanan sorunların uluslararası raporlarda vurgulandığının altını çizmektedir.

Okul müdürlerinin Covid 19 salgını sürecinde karşılaşmış oldukları problemler ve bu problemler ile baş edebilme stratejilerinin ortaya çıkarıldığı bu çalışmada karşılaşılan sorunların, yönetsel sorunlar olduğu, uzaktan eğitim sürecinde finansman sorunlarının ortaya çıktığı, iletişim sorunları, planlama ve personel yetersizliği ile ilgili sorunlar, okul ortamında karşılaşılan sorunlar ve eğitim öğretim sürecinde karşılaşılan diğer birçok sorunlar ile karşı karşıya kalınması şeklinde olduğudur. Karşılaşılan bu sorunlar karşısında okul müdürlerinin sorunlarını çözümü noktasında yönetsel ve bireysel stratejiler kullandıkları görülmektedir (Özdoğru,2021) .

2.4. İlgili araştırmalar

Covid-19 salgını sürecinde okul yönetimlerinde de bir takım önemli gelişimler ve değişimlerin görüldüğü söylenebilir. Okul yönetiminin başarısı, okul merkezli yönetilen eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında önemli bir etkiye sahip olmuştur. Eğitim yönetimi ile okul yönetimi karşılaştırıldığında, eğitim yönetiminin sistem ile ilgilendiğini, okul yönetiminin ise okul bağlamında artış gösteren sorunlar ile ilgilendiği

görülmektedir. Eğitim yönetiminin eğitime bakış açısı makro düzeyde iken, okul yönetiminin eğitime bakış açısı mikro düzeydedir (Erdoğan, 2000).

Çalışmalarında pandemi döneminde uluslararası raporları inceleyen Sarı ve Nayır (2020), Kriz karşısında hazırlıksız olan ülkelerin, eğitim süreçlerinde de bu olumsuzluğun önemli bir sorun olarak ortaya çıktığını ileri sürmektedirler. Raporlarda açıklanan bu bulgunun, araştırmalar sonucu elde edilen COVID-19 salgını sürecinde okul yönetimlerinin krize hazırlıksız yakalanmalarının karşılaşılan sorunlardan birisi olduğu bulgusuyla örtüşmektedir. Yönetimsel sorunlar alt kategorisinde değerlendirildiğinde okul müdürlerinin karşılaştığı en önemli sorunlardan birisi de karar süreçlerinde yaşamış oldukları sorunlardır. Covid-19 salgını sürecinde okul müdürlerinin, okul yönetimi ile almış oldukları kararlar konusunda, Bakanlık tarafından alınan kararlardaki boşluklar ve net olmayışı nedeniyle alınan kararlarda sürekli olarak değişikliğe gidildiğini, alınan kararlarda mevzuat ile uyarlılık olmadığını, kararların uygulanması aşamasında birlikteliğin sağlanamadığını, merkezi alınan kararların gecikmeli olarak alındığını ve bu kararlarda uygulayıcıların görüşlerinin değerlendirilmediği belirtilmektedir.

Külekçi Akyavuz ve Çakın (2020) da yapmış oldukları çalışmalarında, eğitimin yüz yüze gerçekleşmemesi nedeniyle, okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun öğrenciler, öğretmenler ve veliler ile iletişim kurmalarında zorlanmalarına neden olduğunu ve buna bağlı olarak da bir takım sorunlar yaşandığını dile getirmektedirler.

Memduhoğlu ve Meriç (2014), Covid-19 sürecinde okul müdürlerinin okulda karşılaşmış oldukları temel sorunun en çok finansman ve bütçe kaynaklı olduğunu ifade etmektedirler. Bu konuda Sarıca (2006) da okulun sağlıklı bir şekilde işleyişinin gerçekleşebilmesinin okulun finansmanı ve bütçesine bağlı olduğunu ifade etmekte okulun etkililiğinde finansman ve bütçenin önemine dikkati çekmektedir

Başaran ve Çinkır (2011), eğitim planlamasını okulun eğitimsel, örgütsel ve yönetimsel amaçlarına ulaşmasını sağlamak için gereken girdilerin sağlanması ve kullanılması yollarının kararlaştırılması süreci olarak belirtmiştir.

Semerci ve Çelik (2002), okullarda personel kaynaklı sıkıntıların da öğrenci kaynaklı sıkıntılar kadar önemli olduğunu ifade etmektedir. Külekçi Akyavuz ve Çakın da (2020) pandemi döneminde uzaktan eğitim nedeniyle öğretmenlerde ilgisizlik yaşandığını belirtmektedir. Sarı ve Nayır (2020), Covid-19 sürecinin öğretmenlerde strese neden olduğunu ve kendilerini kötü hissetmelerine neden olduğunu ifade etmektedir. Akmansoy (2012), okullarda karşılaşılan olumsuz olayların, öğrencilerin etkilenme düzeylerine bağlı olarak uzun süreli olabileceğini ve bu durumun da bireylerde motivasyon düşüklüğü, güvensizlik duygusu ve özgüven eksikliği vs gibi bir takım olumsuz davranışlara neden olabileceğini belirtmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması kurgulanmıştır. Durum çalışması deseni, araştırmacı kontrolünün değişkenler üzerinde olmadığı, ele alınan sınırlanmış etkenler (bireyler, ortam, olay, süreç, zaman) ile durumun derinlemesine incelenmesi, nedensel bağlantıların keşfedilmesidir (Subaşı ve Okumuş, 2017; Leymun, Odabaşı ve Yurdakul, 2017). Araştırma, nitel veri toplama araçlarından, yarı yapılandırılmış görüşme formu kapsamında gerçekleştirilmiştir. Yarı-yapılandırılmış formlar, kişinin kendisini ifade etmesine olanak sağlayan bir formdur (Büyüköztürk vd., 2012). Yarı-yapılandırılmış görüşme soruları Google Form aracılığıyla katılımcılara ulaştırılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Batman ili Hasankeyf ilçesinde görev yapan 8 erkek, 2 kadın toplam 10 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre seçilmiştir. Ölçüt örnekleme araştırmacı tarafından belirlenen bazı özelliklere göre katılımcıların seçilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2.1. Katılımcıların Profili

Araştırmaya katılanların demografik değişkenlerine ilişkin bilgiler aşağıda verilen Tablo 3. 1'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

	<i>Cinsiyet</i>	<i>Mesleki Kıdem</i>	<i>Bulunduğu Okuldaki Görev Süresi</i>
Ö1	Erkek	16-20 yıl	6-7 yıl
Ö2	Erkek	16-20 yıl	6-7 yıl
Ö3	Kadın	6-10 yıl	3-5 yıl
Ö4	Erkek	11-15 yıl	8 yıl ve üzeri
Ö5	Erkek	6-10 yıl	0-2 yıl

Ö6	Erkek	11-15 yıl	0-2 yıl
Ö7	Erkek	16-20 yıl	6-7 yıl
Ö8	Erkek	6-10 yıl	3-5 yıl
Ö9	Erkek	11-15 yıl	6-7 yıl
Ö10	Kadın	11-15 yıl	3-5 yıl

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplamasında, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması sürecinde literatür de taranarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Araştırma sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu 10 okul müdürüne uygulanmıştır.

Görüşme, nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım & Simsek, 2006: 119). Araştırma sürecinde edebiyat incelenmiş, araştırmacının doğasına uygun ve ilgili verilere ulaşmada en uygun tekniğin görüşme tekniği olduğuna karar verilmiştir.

Görüşme soruları

- ✓ Pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- ✓ Bu sorunların eğitim öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur?
- ✓ Bu sorunlara nasıl çözüm üretmişlerdir?
- ✓ Sürece ilişkin genel değerlendirmeleri nedir?

3.4. Verilerin Toplanması

Verilere, katılımcılar ile yüz yüze yapılan görüşmeler ile ulaşılmıştır. Çalışma grubunun sorulara verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanacaktır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu form, uzman görüşlerine dayalı olarak oluşturulmuştur. Formun geçerliğini sağlamak için alan yazın taranmış daha önce gerçekleştirilmiş çalışmalar incelenmiştir. Bu bağlamda görüşme soruları hazırlanmıştır. Güvenirliği sağlamak için katılımcıların kendilerini rahat hissetmesi sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizini gerçekleştirmek amacıyla betimsel analiz yönteminden yararlanılacaktır. Betimsel analiz yöntemi, bireylerin görüşlerinin irdelenmesi ve bu kapsamda yapılan çalışmalar ile kıyaslanması, gerekli karşılaştırmaların yorumlar ile belirtilmesi durumunu ifade etmektedir. Diğer yandan, elde edilen sonuçların neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde yorumlandığı bir analiz tekniği olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Betimsel analiz tekniğinde, verilerin azaltılması, verilerin sunumu, sonuç çıkarma ve doğrulama olmak üzere etkinlik basamakları oluşturulmaktadır (Türnüklü, 2000)

4. BULGULAR VE YORUM

4.1.-Araştırmada “*Pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir?*” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4.1. Pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Teknik Sorunlar	İnternet Alt yapı eksikliği	10
	Telefon, tablet, Bilgisayar donanımı	10
	Maddi imkânsızlık	5
	Temizlik/Hijyen Malzemeleri yetersizliği	4
	Temizlik personeli ihtiyacı	2
Kişisel Sorunlar	Velilerin umursamazlığı	5
	Öğretmenlerin isteksizliği	4
	Bakanlığın zamansız ve plansız kararları	4
	Üst makamların baskısı	2

Tablo 4.1’de Pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Görüşler Teknik Sorunlar ve Kişisel Sorunlar olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Teknik Sorunlarda en başta gelen sorunlar “*İnternet Alt yapı eksikliği*” ve “*Telefon, tablet, Bilgisayar donanımı*”dır. Bu sorunları “*Maddi imkansızlık, Temizlik/Hijyen Malzemeleri yetersizliği, Temizlik personeli ihtiyacı*” takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Salgın ile beraber daha önce hiç tecrübe edilmeyen yeni bir döneme geçilmiştir. Kırsal alanda eğitim öğretim hizmeti, sunan okulumuzun ve öğrencilerimizin bu sisteme uygun alt yapısı ve yeterli teknik donanımı yoktu. Alt yapı olarak buna hazır değildik. Okulların hijyenik olarak hazır hale getirilmesinden, uzaktan eğitim çalışmalarının sağlıklı yürütülmesine kadar baş etmemiz gereken onlarca problem ile karşı karşıyaydık. Teknoloji alt yapı eksikliği fazlasıyla belliydi.

Okulun temizliği ve dezenfekte edilmesi konusuna ağırlık vermek istedik. Fakat bu aşamada temizlik maddelerini temin konusunda büyük sıkıntılar yaşadık. Çünkü pandemi ile birlikte temizlik ürünlerinde çok fahiş fiyat artışları yaşanmakta idi. Zaten maddi imkânları kısıtlı olan bir okul olduğumuz için bu sıkıntıyı daha fazla yaşadık. Birinci önceliğimiz okulların çok daha temiz ve hijyenik ortamlara dönüştürmekti. Ancak bu çok kolay olmayacaktı. Bu konudaki en temel sıkıntımız personel ihtiyacıydı. Okulumuzda sadece 2 temizlik personelimiz vardı ve bu süreç için oldukça yetersizdi.

Kişisel Nedenler Temasında ise 4 ana sorun tespit edilmiştir. Bu sorunların başında “Velilerin umursamazlığı” gelmiştir. Bu sorunu “Öğretmenlerin isteksizliği, Bakanlığın zamansız ve plansız kararları, Üst makamların baskısı” takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Uzaktan eğitim sürecinin uzaması Okul ve Veli işbirliğinde aksamalar yaşandı. Öğrencilerin okula gelmemesinden ötürü evde yaşadığı sıkıntılardan ötürü veli serzenişini bize yapıp bir yerde hesap soruyordu. Pandemi sürecinde bakanlığımızın Uzaktan eğitimle ilgili eylem planının olmaması, Eğitim-öğretimin sürekliliğinin kesintiye uğraması, aldığı kararlarının net ve anlaşılır olmaması bizi sürekli sorunlarla karşı karşıya bırakıyordu.

Uzaktan Eğitim için bulunduğumuz bölgenin fiziki yetersizliği, ailelerin sahip olduğu sosyo ekonomik durumdan kaynakları tablet/internet eksikliği ve buna bağlı olarak derse katılımın sağlanamaması en fazla bizi meşgul eden durumdu. Uzaktan eğitimle ilgili eylem planının olmaması ve Eğitim-öğretimin sürekliliğinin kesintiye uğraması, ve Bakanlığın aldığı kararların net ve anlaşılır olmaması süreci sağlıklı yürütmemize engel oldu.

Pandemi sürecinde Bakanlığımız tarafından farklı zamanlarda farklı uygulamalar yürütüldü. Kimi zaman yarı yarıya öğrenci ile yüz yüze eğitim, kimi zaman tamamen uzaktan eğitim, kimi zaman da tamamen yüz yüze eğitim gibi farklı yöntemler kullanıldı. Bu değişim o kadar çok zamansız ve plansız yapılıyordu ki bizim bunu takip edip buna göre planlar yapmak, organize etmek, kararlar almamız güçleşiyordu.

4.2.- Araştırmada “*Bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur?*” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4.2 . Bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Öğretimsel Eksiklikler	Öğrenme Kayıpları	10
	Dersleri düzenli takip edememe	8
	Okuma yazma öğrenmede yaşanan aksaklıklar	8
Davranışsal Problemler	Sosyalleşememe	5
	Okul Kültürüne uyumda yaşan aksaklık	4
	Disiplinsiz hareketler	4
	Sosyal mesafe-maske- hijyen kurallarına uymama	2

Tablo 2’de Bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Tespit edilen etkiler “Öğretimsel Eksiklikler” ve Davranışsal Problemler” olarak iki temada toplanmıştır.

Öğretimsel Eksiklikler temasında 3 kod belirlenmiştir. Bu temada belirtilen yansımaların başında öğrencilerin yaşadığı “Öğrenme Kayıpları” gelmiştir. Bunu “Dersleri düzenli takip edememe, Okuma yazma öğrenmede yaşanan aksaklıklar” takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Sınıf mevcudlarımız ortalama 20-25 iken canlı derslere katılan öğrenci sayımız 5’i bulmadı çoğu defa. Bunun sonucu olarak öğretmenler ders kazanımlarını işleme ve yetiştirme konusunda büyük sıkıntılar yaşadılar. Canlı derslerin gerek süresi, canlı derslerde etkinliklerin kısıtlı olmasından dolayı öğrencilerimiz kazanımları kavrama ve öğrenme konusunda çok sıkıntı yaşadılar. Özellikle 1. Sınıflarımız okuma yazma sürecinde büyük problemler yaşadılar. Diğer sınıflarımız da kazanımları yeterince öğrenemediler. Ders eksiklerinin yanında öğrencilerimiz en fazla sosyal açıdan problem yaşadılar.

Özellikle okula yeni başlayan 1.sınıf öğrencilerinin öğrenmeleri hedeflenen amaçlara ulaşamadı.Öğrenciler,okullar ve bölgeler arasında büyük farklar oluşmasına neden oldu.İmkanı olan öğrenciler ders başarılarında ilerlediği kadar imkanı olmayan öğrencilerde bir o kadar geriledi ve daha sonra telafisi güç olan öğrenme kayıpları meydana getirdi.

Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verildiği andan itibaren gerek alt yapı eksikliği, gerekse öğrencilerin internete ulaşım imkanlarının kısıtlı olmasından dolayı öğrencilerimiz ders kazanımlarını öğrenme konusunda büyük zorluklar yaşadı. Öğrencilerin yaklaşık yüzde 5’lik kesimi hariç diğer öğrencilerimiz düzenli olarak canlı derslere katılmadı. Bu da canlı derslere nispeten daha düzenli girebilen öğrencilerle arasındaki makasın açılmasına sebep oldu.

Bu ve bunun gibi engellerden ötürü öğrencilerimizin en fazla yüzde 8-9’u canlı derslere düzenli girebiliyordu. Bunun sonucu olarak öğretmenler ders kazanımlarını işleme ve yetiştirme konusunda büyük sıkıntılar yaşadılar. Canlı derslerin hem süresi kısaydı hem de öğretmen ile bire bir etkileşim olmadığı için konun kavranması çok daha zaman alıyordu.

Davranışsal Problemler temasında 4 kod belirlenmiştir. Bu temada belirtilen yasımların başında öğrencilerin yaşadığı “ Sosyalleşememe” gelmiştir. Bu etkiyi “Okul Kültürüne uyumda yaşanan aksaklık, Disiplinsiz hareketler, Sosyal mesafe-maske- hijyen kurallarına uymama” takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Okulların tamamen kapalı olduğu dönemlerde öğrencilerimiz okula gelmediğinden okuldaki arkadaşları ve öğretmenleri ile yaşadıkları sosyal ilişkiden uzak kaldılar. Okulda öğrendikleri düzen , disiplin ve okul kurallarından uzak kaldılar. Velilerimizden aldığımız bilgilerde de öğrenciler okula gelmedikleri için sosyallikten uzak kaldıkları için aile içinde de huzursuzluk yaşadılar.

Kişisel hijyen,toplumsal hijyen,korunma,mesafeli yaşam kriterlerine uyum sağlama maalesef çok zor alışkanlığa dönüştürülmeye uğraşmıştır. Öğrencilerimiz gerek akademik olarak, gerekse sosyalleşme açısından büyük problemler ile karşı karşıya kalmışlardır.

Okulların tamamen kapalı olduğu dönemlerde öğrencilerimiz sosyal açlığa mahkum kaldılar. Okulda öğretmen ve arkadaşları ile geçirecekleri güzel zamandan mahrum kaldılar. Bu durumun sonucu olarak öğrencilerimizin ev ortamında da alışkanlıkları olumsuz anlamda değişti.

Yüz yüze eğitimin olduğu süreçlerde okulda maske kullanımı, fiziki olarak sosyal mesafe kurallarına uyulması konusunda büyük problemler yaşanmıştır.

Eğitim öğretim faaliyetlerinin maske mesafe ve hijyen kuralları çerçevesinde yapılması, ders saatlerinin azaltılması, pandeminin olumsuz psikolojisinin çocuklara etkisi eğitim faaliyetlerini düşey yönde etkilemiştir.

4.3.- Araştırmada “*Bu sorunlara nasıl çözüm ürettiniz?*” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4.3. Bu sorunlara nasıl çözüm üretmişlerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Eğitim Öğretim Faaliyetleri	Rehberlik Çalışmaları	10
	Moral Motivasyon çalışmaları	8
	Ödevlerin öğrencilere ulaştırılması	7
Teknik Çalışmalar	Tablet/Bilgisayar İnternet temini	10
	Okul hijyen ve dezenfektan çalışmaları	8
	Ders/teneffüs programı ve saatleri planlama	5

Tablo 4.3’de Bu sorunlara nasıl çözüm ürettiniz? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Tespit edilen çözümler “Eğitim Öğretim Faaliyetleri” ve Teknik Çalışmalar” olarak iki temada toplanmıştır.

Eğitim Öğretim Faaliyetleri temasında 3 kod tespit edilmiştir. Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde başta gelen faaliyet olarak “Rehberlik Çalışmaları” cevabı verilmiştir. Bunu “Moral Motivasyon çalışmaları, Ödevlerin öğrencilere ulaştırılması,” çalışmaları takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Salgın başlangıcından itibaren öğretmen ve öğrencilerimizin bu süreci en az hasarla atlattığı için yoğun bir çaba içine girdik. Sürecinden başından sonuna kadar öğretmen ve öğrenci ve velilerimize gerekli rehberlik faaliyetlerini yürüttük. Öncelikle sene başında öğretmenlerimiz ile toplantı yaparak uzaktan eğitim sürecindeki yol haritamızı belirledik. Canlı derslere girme imkanı olmayan taşınabilir öğrencilerimize öğretmenlerimizin hazırladığı haftalık ödevler göndererek derslerden geri kalmalarını önlemeye çalıştık.

Salgın başında uzaktan eğitim nasıl olacak nasıl bir yol izlenecek yönündeki açıklamalar takip edilip sistemi tanımaya çalıştık. Öğretmenlere gerekli moral ve motivasyon çalışmalarını yaptık. Daha sonra her veliye ulaşım süreci hakkında gerekli bilgilendirme çalışmalarını yaptık. Teknik olarak ulaşamadığımız öğrenciler için ödevler, çalışma kağıtları oluşturduk ve bu çalışmalarını evlerine götürerek ulaştırmaya çalıştık.

Okul idaresi olarak öğretmen ve öğrenci ve velilerimize gerekli rehberlik faaliyetlerini yürüttük. Derse girme imkanı bulunmayan taşınabilir öğrencilerimize belli aralıklarla öğretmenlerinin hazırladıkları çalışma kağıtlarını ve kütüphaneden okumaları için hikayeler gönderdik.

Canlı derslere girme imkanı olmayan öğrencilere ders öğretmenlerinin hazırladıkları çalışma kağıtlarını göndererek derslerden geri kalmalarının önüne geçmeye çalıştık. Başta Okul Rehber Öğretmenimiz ve Sınıf Rehber Öğretmenleri ile öğrencilere gerekli psikolojik destek verdik. Özellikle yüz yüze eğitime geçildiği dönemde öğrencilerin adaptasyon sürecini sorunsuz aşmasını sağlamaya çalıştık. Pandemiden dolayı çocuklarda oluşan korku ve kaygıların aşılmasını sağlayacak çalışmalar yürüttük. Velilerle sürekli iletişim halinde kalarak öğrenci başarısı için koordine halinde kaldık.

Teknik Çalışmalar temasında 3 kod tespit edilmiştir. Teknik Çalışmalar kapsamında başta gelen çalışma olarak “Tablet/Bilgisayar İnternet temini” cevabı verilmiştir. Bunu “Okul hijyen ve dezenfektan çalışmaları, Ders/tenefüs programı ve saatleri planlama” çalışmaları takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Tablet-telefon ve internet ihtiyacı olan öğrencilerin listesini belirleyerek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğümüz üzerinden Kaymakamlığa ulaştırdık. Bu öğrencilerimizin bir kısmına Kaymakamlık , Belediye ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığı ile internet ve tablet temin ettik.

Okulun hijyenik kalması için her okul çıkışında rutin temizlikten sonra yüzeyleri ve öğrencilerin temas ettiği yüzeyleri antibakteriyel temizleyicilerle temizlettik. Yüz yüze eğitimin olmadığı Çarşamba günleri ve hafta sonu okulun tamamını ilaçladık.

Uzaktan Eğitim için kullanılacak zoom.google meet,eba gibi platformları tanıttık

Canlı derslerin etkin şekilde yürütülmesi için okulumuzun imkanlarını sonuna kadar sunduk. Evde canlı derslere girme imkanı olmayan öğrencilerimizi okula getirterek okuldaki bilgisayarlardan derse girmesini sağladık. Sınıflar bazında detaylı ders programları yaparak çakışma olmayacak şekilde daha fazla öğrencinin derse girmesine olanak verdik.

4.4- Araştırmada “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4.4. Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Olumlu Yansımalar	Kişisel hijyene gösterilen özenin artması	8
	Teknolojik araçları kullanma becerisinin gelişmesi	6
	Uzaktan Eğitimde alt yapıdaki ilerlemeler	5
Olumsuz Yansımalar	Öğrenme kayıplarına sebep olma	10
	Öğrencilerin teknoloji bağımlılığının artması	10
	Öğretmen-veli ilişkisinin olumsuz etkilenmesi	8
	Öğrencilerin okulun sosyal ortamından uzak kalması	5

Tablo 4.4’de Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Tespit edilen değerlendirmeler “Olumlu yansımalar” ve Olumsuz Yansımalar” olarak iki temada toplanmıştır.

Olumlu Yansımalar temasında 3 kod tespit edilmiştir. Bu temada başta gelen değerlendirme olarak “Kişisel hijyene gösterilen özenin artması” cevabı verilmiştir. Bunu “Teknolojik araçları kullanma, Uzaktan Eğitimde alt yapıdaki ilerlemeler,” çalışmaları takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Pandemi bize ve öğrencilere online eğitimin kapılarını açmış, bilim çağında öğrencilerin teknolojik araçları kullanma kabiliyetini arttırmıştır. Online eğitimde öğrenciye faydanın ve öğrenci motivasyonunun artırılması için farklı platform (metaverse) fikirlerinin oluşmasına sebep olmuştur.

Online eğitim yetersiz kalsa da büyük bir proje idi ve az da olsa öğrencilerin okul ile bağlarının kopmaması yönünde verimli bir çalışma olarak sürdürülmüştür.

Uzaktan eğitim süreci birlikte öğrencilerin teknolojik araçları ve interneti kullanımı becerisi ilerlemiştir. Böylece öğrenciler, bilgisayar ve internet ortamlarının sadece bir eğlence, bir oyun aracı olmanın ötesinde bir öğretim işlevinin olduğunu da görmüşlerdir.

Daha önce kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) salgın sürecinde sistem daha da güçlendirildi ve yeni uygulamalar hayata geçirildi. Bu sayede eğitimde alternatif çözüm yolları üretildi.

Pandemi ile birlikte öğrenciler el yıkama, kişisel temizliğine ve düzenine daha fazla önem vermeye başladı.

Olumsuz Yansımalar temasında 4 kod tespit edilmiştir. Bu temada başta gelen değerlendirme olarak “Öğrenme kayıplarına sebep olma” ve Öğrencilerin teknoloji bağımlılığının artması” cevapları verilmiştir. Bu cevapları “Öğretmen-veli ilişkisinin olumsuz etkilenmesi, Öğrencilerin okulun sosyal ortamından uzak kalması” takip etmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Sınıfı okuyan öğrencilerin okuma ve yazması istenen seviye ve yeterliliğe ulaşmadı. Salgının başlangıcında velilerin öğrencilerin eksiklerini giderme ve eğitimlerini takip etme eğilimi zaman geçtikçe umursamaz bir hal almaya başladı. Bu bağlamda öğretmen-veli bağı ciddi bir hasar aldı ve bunun sonucu öğrenciye yansıdı. Öğrencilerin ders takibi ve öğretmenin evde yapılması için verdiği çalışmalar veli tarafından gereğince kontrol edilmediği için öğrenci başarısında olumsuz bir etki yarattı. Canlı dersler için öğrenciler tablet ve bilgisayar ile çok fazla vakit geçirdi. Amacının dışına çıkarak tam bir bağımlı oldular.

Öğretmen-veli ve öğrenci arasında olumsuz olarak etkilemiştir. Bu süreçte öğretmen tarafından verilen görevler veliler ve öğrenciler tarafından yerine getirilmemiş ve iki tarafın kayıtsız davranmasına kadar gidebilmiştir. Bu durum öğretmeni hem üzmüş hem de yıpratmıştır. Özellikle 1.5.ve 9. sınıf öğrencilerinde öğrenme eksikliklerini meydana getirmiştir. Ara sınıftaki öğrencilerde ise öğrenme kayıpları meydana getirmiştir.

Eğitime erişimde yaşanan teknik sorunlar, öğrenci öğretmen arasında sanal bir ilişkinin bulunması, öğrencilerin sosyal açıdan birbirleri ile iletişim kuramamaları bu sorunların başında gelmektedir. Öğrenciler teknoloji ile fazla içli dışlı olduğundan ciddi mabada bağımlı olmuşlardır. İnternete erişim imkanı aynı olmadığından öğrenciler arasında sosyal ve akademik açıdan büyük farklılıklar meydana geldi.

Pandemi toplumda olduğu gibi okulda derin olumsuz etkiler bırakan bir dönem oldu. Pandemi süresince öğrenci sürekli evde olduğu için ve bu süreçte veliye çok daha fazla bir yük bindiği için bir yerden sonra velilerimizde umursamamazlık başladı. Öğrencilerin ders takibi ve sağlıklı bir ölçme değerlendirme yapılamadığı için ciddi öğrenme eksiklikleri oluştu.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada “Pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir?” Sorusu sorulduğunda “İnternet Alt yapı eksikliği” ve “Telefon, tablet, Bilgisayar donanımı” cevabının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Bu sorunların ardından “Maddi imkansızlık, Temizlik/Hijyen Malzemeleri yetersizliği, Temizlik personeli ihtiyacı, Velilerin umursamazlığı, Öğretmenlerin isteksizliği, Bakanlığın zamansız ve plansız kararları, Üst makamların baskısı”gibi sorunlar gelmektedir. Buna göre pandemi sürecinde okul müdürlerinin yaşadıkları en büyük sorun internet alt yapı ve donanımı ve teknolojik donanım olmuştur.

Araştırmada “Bu sorunların eğitim-öğretim sürecine yansımaları nasıl olmuştur? Sorusu sorulduğunda katılımcıların en yoğun olarak ifade ettiği yansımaların “Öğrenme Kayıpları”olduğu görülmüştür. Bu etkinin ardından “Dersleri düzenli takip edememe, Okuma yazma öğrenmede yaşanan aksaklıklar, Sosyalleşememe, Okul Kültürüne uyumda yaşanan aksaklık, Disiplinsiz hareketler, Sosyal mesafe-maske- hijyen kurallarına uymama” gibi problemler ard arda gelmiştir. Buna göre bu süreçte yaşanan sorunlar eğitim sürecini olumsuz olarak etkilemiş ve öğrenciler tam olarak kazanım sağlayamadıkları gibi sosyal açıdan da problemler yaşamışlardır.

Araştırmada “Bu sorunlara nasıl çözüm ürettiniz? Sorusu sorulduğunda katılımcılar çözüm yolu olarak en çok “Rehberlik Çalışmaları” ve “Tablet/Bilgisayar İnternet temini” çalışmalarına ağırlık vermiştir. Bu çalışmalarını “Moral Motivasyon çalışmaları, Ödevlerin öğrencilere ulaştırılması, Okul hijyen ve dezenfektan çalışmaları, Ders/teneffüs programı ve saatleri planlama” çalışmaları takip etmiştir. Buna göre okul müdürleri bu sorunları çözebilmek için en çok rehberlik faaliyetleri yürütmüş teknolojik alt yapıdaki eksikliği tamamlamak için çözüm yolları üretmeye çalışmıştır.

Araştırmada “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların çoğunluğu “Öğrenme kayıplarına sebep olma” ve “Öğrencilerin teknoloji bağımlılığının artması” gibi değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu değerlendirmeleri “Öğretmen-veli ilişkisinin olumsuz etkilenmesi, Öğrencilerin okulun sosyal ortamından uzak kalması” gibi olumsuz sonuçlar ve “Kişisel hijyene gösterilen özen, Teknolojik araçları kullanma becerisinin gelişmesi ve Uzaktan Eğitimde alt yapıdaki ilerlemeler” olumlu yansımalar takip etmiştir. Buna göre sürecin eğitime olumsuz etkilerinin yanında olumlu yansımalarının da olduğu tespit edilmiştir. Süreç özellikle materyal ve teknolojik alt yapı eksikliği nedeni ile eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin sağlanamamasına ve nedenle ciddi öğrenme kayıplarına sebep olmuştur. Sürecin olumlu etkileri olarak öğrencilerin teknolojik bilgi ve becerisi artmıştır.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırma sonucuna göre şu öneriler belirtilebilir. MEB ilerki yıllarda ortaya çıkabilecek ve eğitim sistemimizi olumsuz etki altına alabilecek salgın v.b. durumlar için eğitimin işlevini yürütebilmesi için eylem planları hazırlamalıdır. Eylem planları hazırlarken başta öğretmenler ve okul müdürleri olmak üzere sahadaki tüm paydaşların görüş ve önerilerini dikkate almalıdır. Salgın gibi olağanüstü dönemlerde çalışanların yapması gerekenler ile ilgili olarak hizmet içi eğitim faaliyetleri yapılmalıdır. Okullar kriz dönemlerinde uzaktan eğitim faaliyetlerini sorunsuz yürütmek için teknolojik olarak yeterli donatıma sahip olarak hazır hale getirilmelidir. Covid-19 salgınıyla meydana gelen öğrenme kayıpları tespit edilip, telafi eğitimleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

1. Akmansoy, V. (2012), Kaos teorisi ve eğitime yansımaları: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur
2. Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, <https://www.researchgate.net/publication/343987702> adresinden erişildi.
3. Başaran, İ. E. & Çınkır, S. (2011). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Ankara: Ekinoks Yayınları.
4. Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/55662/761354> adresinden erişildi.
5. Erdoğan, İ. (2000). Okul yönetimi ve öğretim liderliği. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
6. Güngör, H. (2014). http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/acilyardimveafetyo-netimi_ao/deavad.pdf alınmıştır.
7. Hatchett, R.J., C.E. Mecher, and M. Lipsitch, (2007). Public health interventions and epidemic intensity during the 1918 Influenza pandemic. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. <http://www.pnas.org/content/104/17/7233> adresinden erişilmiştir.
8. İşman, A. (1998). Uzaktan eğitim. Sakarya: Değişim Yayınları.
9. Külekçi Akyavuz, E. & Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723-737.
10. Kuhfeld, M., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E. and Lewis, K. (2020). Learning during COVID-19: Initial findings on students’ reading and math achievement and growth. NWEA, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1590553> adresinden erişildi.
11. MEB (2020a). <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-Martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr> web adresinden alınmıştır.
12. MEB. (2020). Bakan Selçuk, Koronavirüs’e Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı. <https://www.meb.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
13. MEB. (2020c). EBA ve Canlı Sınıf Kullanım Saatlerinde Artış. <https://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-ve-canli-sinif-kullanim-saatlerinde-artis/icerik/3041>
14. Memduhoğlu, H. B. & Meriç, E. (2014). Okul müdürlerinin eğitim yönetiminin işlevleri bağlamında yönetim sürecinde karşılaştıkları temel sorunlar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(33), 653-666
15. Rasmussen SA, Jamieson DJ. (2020). Public Health Decision Making during COVID-19 — Fulfilling the CDC Pledge to the American People. *The New England Journal of Medicine*.

16. ÖZDOĞRU M. (2021). COVID-19 Salgınında Okul Müdürlerinin Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu sorunlarla Başa Çıkma Stratejileri Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1663073> adresinden erişildi.
17. Sarı, T. & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. Turkish Studies, 15(4), 959-975.
18. Semerci, Y. & Çelik, P. (2002). İlköğretimde problemler ve çözüm yolları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim, 30(30) , 205-218.
19. UNESCO. (2020a). School closures caused by Coronavirus (Covid-19). UNESCO. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden erişilmiştir.
20. Wikipedia. (2020a). 2019-20 koronavirüs pandemisi. https://tr.wikipedia.org/-wiki/2019-20_koronavir%C3%BCs_pandemisi, web adresinden alınmıştır.
21. Wikipedia. (2020b). Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education. https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_2019%E2%80%9320_coronavirus_pandemic_on_education, web adresinden alınmıştır.
22. Worby CJ, Chaves SS, Wallinga J, (2015). On the relative role of different age groups in influenza epidemics. Epidemics.